

dr hab. inż. Andrzej Bujak, prof. WSB we Wrocławiu

andrzej.bujak@wsb.wroclaw.pl; nr ORCID ID: 0000-0002-1040-5533

Wyższa Szkoła Bankowa SB we Wrocławiu, Wydział Finansów i Zarządzania, Instytut Logistyki

mgr Ewa Rajczakowska

ewa.barbara.rajczakowska@gmail.com; nr ORCID ID: 0000-0001-5568-1972

Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących Im. Henryka Pobożnego w Legnicy

Skuteczność procesu kształcenia zawodowego w Polsce dla branży transportowej oraz logistycznej w odniesieniu do procesu egzaminowania zawodowego na poziomie szkół średnich

Effectiveness of the vocational education process in Poland for the transport and logistics industry in relation to the vocational examination process at secondary school level

W dobie współczesnej gospodarki opartej na wiedzy niezwykle istotnym zadaniem jest permanentna ocena efektywności kształcenia. Dlatego celem prezentowanego artykułu jest przedstawienie systemu kształcenia zawodowego dla branży transportowej oraz logistycznej na poziomie szkoły średniej wraz z jego oceną skuteczności kształcenia w aspekcie osiągniętych efektów przez uczniów/słuchaczy w postaci poziomu zdawalności egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe. Zderzenie tych dwóch elementów pozwoliło na sformułowanie liczących istotnych wniosków. Artykuł powstał na podstawie analizy dokumentów formalno-prawnych oraz aktów normatywnych obowiązujących w opisywanym obszarze.

Słowa kluczowe:

kształcenie zawodowe w Polsce, finansowanie kształcenia zawodowego w Polsce, egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie

In the era of modern knowledge-based economy, it is not usually an important task to constantly assess the effectiveness of education. Therefore, the purpose of the article is to present the vocational education system for the transport and logistics at the high school level along with its assessment of the effectiveness of education in terms of achieved effects by students / learners in the form of pass rate exams confirming professional qualifications. The clash of these two elements allowed for the formulation of a number of important conclusions. The article was based on the analysis of formal and legal documents and normative acts applicable in the area described.

Key words:

Vocational training in Poland, financing of vocational education in Poland, exam confirming qualifications in the profession

JEL: A2

Wstęp

Rozwój gospodarczy przedsiębiorstw w dobie globalizacji jest determinowany przez międzynarodową konkurencyjność gospodarczą, w tym również w zakresie kosztów kapitału pozyskanego przez przedsiębiorstwa. Jedną z determinant rozwoju przedsiębiorstw jest stopień dostępności dobrze przygotowanych kadr zawodowych.

W związku z tym istotne staje się poruszenie kwestii zależności pomiędzy systemami kształcenia oraz egzaminowania zawodowego, wzrostem i rozwojem gospodarczym oraz aktywnością innowacyjną podmiotów gospodarczych prowadzących swoją działalność w obszarze TSL. Przedstawienie tych zależności i ich ocena są celem artykułu.

Finansowanie szkolnictwa jest jednym z podstawowych zadań każdego samorządu, w przypadku

Tablica 1

Liczba szkół, w których w latach 2011–2017 kształcono techników w zawodach logistycznych

Rok	2011	2013	2015	2016	2017
Liczba szkół	594	691	630	684	694

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Edukacji Narodowej 2012–2018.

szkół zawodowych są to zazwyczaj powiaty, które zajmują się szkolnictwem ponadgimnazjalnym i specjalnym, a od roku szkolnego 2019/2020 również kształceniem ponadpodstawowym. W Polsce zdarzają się przypadki, że szkoły ponadgimnazjalne prowadzą również gminy. Utrzymanie szkół nie należy do zadań własnych samorządu. Dlatego też gminy/starostwa powiatowe otrzymują określoną subwencję oświatową do budżetu przeznaczoną na szkolnictwo.

W Polsce pojęcie kształcenia zawodowego definiuje się najczęściej w literaturze przedmiotu jako proces, którego celem jest przekazanie uczniom określonego zasobu wiedzy i umiejętności z zakresu przemysłu, rolnictwa i hodowli oraz szeroko rozumianych usług. Proces ten obejmuje przekazanie określonego zasobu wiedzy ogólnej oraz specjalistycznych umiejętności teoretycznych i praktycznych, których opanowanie uprawnia uczniów do wykonywania wybranego zawodu. Rezultatem kształcenia zawodowego jest wykształcenie zawodowe uzyskane w określonej specjalności (Kupisiewicz, Kupisiewicz, 2009, s. 90).

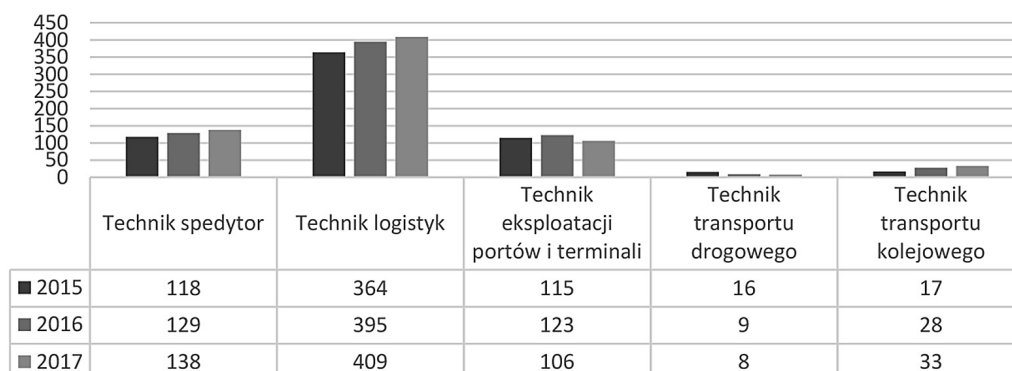
Szczególnie atrakcyjną grupą zawodów w polskim szkolnictwie są profesje z tak zwanej branży TSL, czyli transport, spedycja i logistyka. Należy zauważyć, że od roku 2011 liczba szkół kształcących w zawo-

dach logistycznych utrzymywała trend rosnący, poza rokiem 2013, gdy liczba tych szkół spadła. Następnie wzrosła, wracając do stanu z 2013 r. (tabela 1). Jednak znacząco zmieniła się ich struktura. W latach 2016–2017 odnotowano gwałtowny spadek liczby szkół policealnych kształcących w zawodach logistycznych. Praktycznie obserwuje się wygaszanie kształcenia logistycznego w tego rodzaju szkołach (Fechner, Szyszka, 2018, s. 150). Trend wygaszania kształcenia policealnego został wzmocniony wprowadzeniem nowych podstaw programowych obowiązujących od lat 2019/2020. W nowej podstawie można zauważyć tendencje zamiany systemów kształcenia osób dorosłych z policealnego na kwalifikacyjne kursy zawodowe.

W kształceniu logistycznym w technikach dla młodzieży dominuje zawód technik logistyki. Dwoma kolejnymi zawodami cieszącymi się zainteresowaniem młodzieży są zawody technik spedytor i technik eksploatacji portów i terminali (rys. 1) (Sączawa, 2018, s. 64). Warto w tym miejscu podkreślić, że w grupie tzw. zawodów logistycznych pojawił się również nowy kierunek — magazynier logistyki. Na chwilę obecną brak jest miarodajnych danych, ile szkół wprowadziło edukację w tym zawodzie, pierwsze szacunkowe dane powinny być dostępne w roku 2020.

Rysunek 1

Liczba szkół, w których kształcą się techników specjalności logistycznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Edukacji Narodowej 2016–2018.

Kierunki z branży TSL nadal cieszą się dużym zainteresowaniem, ale pojawia się zasadne pytanie o jakość kształcenia oferowaną na wskazanych powyżej kierunkach. Należy bowiem pamiętać, że w każdym działaniu należy dążyć do realizacji określonego zadania tak, aby osiągnąć jak najlepsze efekty. Dotyczy to zarówno przemysłu, samej branży TSL, jak i również edukacji zawodowej. W związku z powyższym warto permanentnie zbierać dane oraz je wnikliwie analizować. Natomiast otrzymane wyniki powinny służyć optymalizacji wydatkowanych środków na edukację oraz ułatwić odpowiednie planowanie kolejnych naborów do szkół średnich.

Dlatego celem prezentowanego artykułu jest z jednej strony przedstawienie danych statystycznych związanych z kształceniem kadr zawodowych dla branży TSL na poziomie szkoły średniej, z drugiej zaś wskazanie poziomu zdawalności egzaminów zawodowych potwierdzających kwalifikacje zawodowe uczniów/słuchaczy wraz z oceną przyczyn osiąganych rezultatów.

Artykuł powstał na podstawie wnikliwej analizy dokumentów formalno-prawnych oraz aktów normatywnych obowiązujących w opisywanym obszarze, jak również wyników egzaminów zawodowych przeprowadzonych na przestrzeni ostatnich 5 lat. Niniejsze opracowanie stanowi wkład do dysertacji doktorskiej jednego ze współautorów; stanowi tym samym bazę do dalszych rozważań w omawianym obszarze oraz doskonalenia systemu szkolenia zawodowego w Polsce.

Efekty kształcenia kadr zawodowych na poziomie szkoły średniej dla branży TSL w odniesieniu do osiąganych wyników na egzaminach zewnętrznych potwierdzających kwalifikacje w zawodzie

Analizując branżę TSL, można wyróżnić wiele zawodów, które wpisują się w potrzeby tego sektora. Można tu wymienić takie zawody jak: technik logistyk, technik spedytor, technik transportu kolejowego, technik eksploatacji portów i terminali oraz technik transportu. Wymienione zawody są tylko grupą zawodów, które wpisują się w branżę TSL. Na potrzeby tej publikacji autorzy ograniczyli się właśnie do tych niw, ponieważ można je porównywać ze sobą pod względem podobieństw występujących w nich kwalifikacji. Przez kwalifikacje należy rozumieć liczne umiejętności, jakie powinien posiadać absolwent danej szkoły, które są weryfikowane w trakcie egzaminu potwierdzającego określoną kwalifikację wyodrębnioną w danym zawodzie. W zależności od zawodu są to jedna, dwie, a nawet trzy kwalifikacje. Przy czym kolejna reforma edukacji przewiduje, że od roku szkolnego 2019/2020 dany zawód będzie mógł mieć maksymalnie dwie kwalifikacje. W tabeli 2 zestawiono kwalifikacje według zawodów analizowanych na potrzeby poniższego artykułu.

Tablica 2

Nazwy wybranych zawodów dla branży TSL oraz przypisane do nich kwalifikacje

Symbol cyfrowy oraz nazwa zawodu, w którym wyodrębniono daną kwalifikację	Oznaczenie kwalifikacji	Nazwa kwalifikacji
333108 — Technik spedytor	A. 28 A. 29	Organizacja i nadzorowanie transportu Obsługa klientów i kontrahentów
333107 — Technik logistyk	A. 30 A. 31 A. 32	Organizacja i monitorowanie przepływu zasobów i informacji w procesach produkcji, dystrybucji i magazynowania Zarządzanie środkami technicznymi podczas realizacji procesów transportowych Organizacja i monitorowanie przepływu zasobów i informacji w jednostkach organizacyjnych
333106 — Technik eksploatacji portów i terminali	A. 33 A. 34	Obsługa podróży w portach i terminalach Organizacja i prowadzenie prac związanych z przeładunkiem oraz magazynowaniem towarów i ładunków w portach i terminalach
311928 — Technik transportu kolejowego	A. 44 A. 45	Organizacja i prowadzenie ruchu pociągów Planowanie i realizacja przewozów kolejowych
311927 — Technik transportu drogowego	A. 69 A. 70	Eksploatacja środków transportu drogowego Eksploatacja środków transportu drogowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów podstaw programowych do wskazanych zawodów.

Tablica 3

Skuteczność kształcenia uczniów/stuchaczy w wybranych zawodach, którzy przystąpili do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w latach 2015–2018

Sesja egzaminacyjna	Oznaczenie kwalifikacji	Liczba osób przystępujących do egzaminu. Część pisemna	Liczba osób, która zdała część pisemną egzaminu	Liczba osób przystępujących do egzaminu. Część praktyczna	Liczba osób, która zdała część praktyczną egzaminu	Liczba osób, która przystąpiła do całego egzaminu	Liczba osób, która zdała cały egzamin
Łącznie dla danej kwalifikacji w latach 2014–2018	A.28	4616	4357	6486	3190	4426	2272
Łącznie dla całej kwalifikacji w latach 2014–2018	A.31	24106	23269	29115	20480	23360	17809
Łącznie dla całej kwalifikacji w latach 2014–2018	A.34	2408	1975	2679	1246	2250	1049
Łącznie dla całej kwalifikacji w latach 2014–2018	A.44	1733	718	1970	349	1552	160
Łącznie dla całej kwalifikacji w latach 2014–2018	A.45	448	312	541	166	431	129
Łącznie dla całej kwalifikacji w latach 2014–2018	A.69	258	231	304	146	234	109
Łącznie dla całej kwalifikacji w latach 2014–2018	RAZEM	33569	30862	41095	25579	32253	21528

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów CKE.

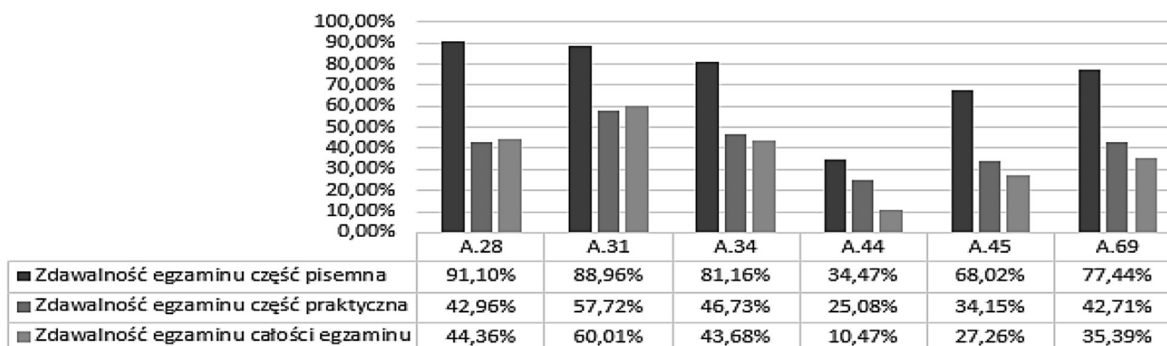
Otrzymanie tytułu technika uzależnione jest od zaliczenia z pozytywnym wynikiem wszystkich kwalifikacji dla danego zawodu. Aby to osiągnąć, każdy zdający musi uzyskać odpowiednią liczbę punktów, tj. z części pisemnej — co najmniej 50% punktów możliwych do uzyskania oraz z części praktycznej — co najmniej 75% punktów możliwych do uzyskania. Zdający, który otrzymał pozytywne wyniki z zakresu każdej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie, otrzymuje dyplom zawodowy. Natomiast zdający, który potwierdził określoną kwalifikację wyodrębnioną w zawodzie, otrzymuje świadectwo kwalifikacyjne (rozpo-

ządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 27.08.2019 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, Dz.U. poz. 1700).

Celem prawidłowej weryfikacji efektów kształcenia, do każdego zestawu egzaminacyjnego autorzy zadań przygotowują bardzo szczegółowe informacje, jaki oczekiwany efekt i na którym etapie egzaminu jest weryfikowany. Ponadto szczegółowo opisane w dokumentacji egzaminatora oraz przeprowadzonego egzaminu są kwestie związane z kompetencjami społecznymi ucznia (CSR). Pozwala to na obiektywne sprawdzenie wszystkich efektów kształcenia bez

Rysunek 2

Średnia zdawalność egzaminów zawodowych w okresie 2014–2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów CKE.

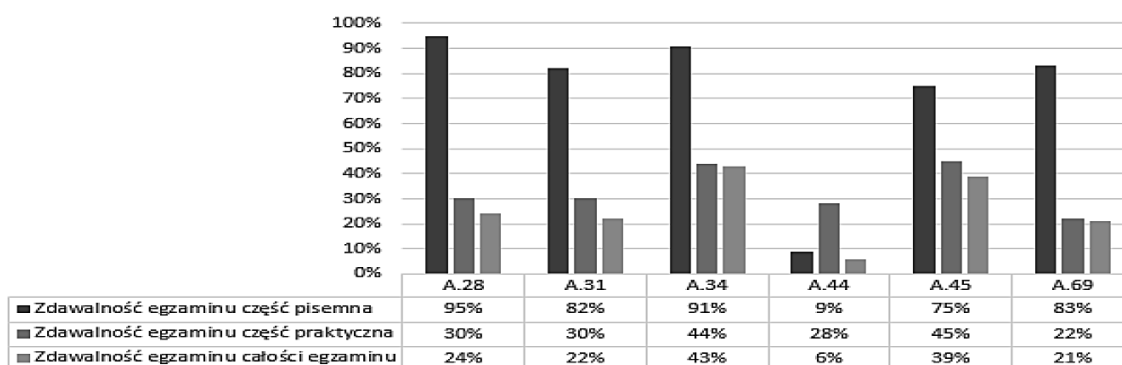
Tablica 4

Skuteczność kształcenia uczniów/stuchaczy w wybranych zawodach, którzy przystąpili do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w latach 2014–2018

Sesja egzaminacyjna	Oznaczenie kwalifikacji	Liczba osób przystępujących do egzaminu. Część pisemna	Liczba osób, które zdały część pisemną egzaminu	Liczba osób przystępujących do egzaminu. Część praktyczna	Liczba osób, które zdały część praktyczną egzaminu	Liczba osób, które przystąpiły do całego egzaminu*	Liczba osób, które zdały cały egzamin*
Sesja V-VI 2014	A.28	17	15	17	7	17	7
Sesja V-VI 2014	A.31	28	25	28	8	28	8
Sesja V-VI 2014	A.34	201	176	204	54	199	53
Sesja V-VI 2014	A.44	77	69	77	26	77	26
Sesja V-VI 2014	A.45	-	-	-	-	-	-
Sesja V-VI 2014	A.69	-	-	-	-	-	-
Sesja VIII-X 2015	A.28	48	34	73	21	47	10
Sesja VIII-X 2015	A.31	266	253	317	276	254	216
Sesja VIII-X 2015	A.34	7	6	15	12	6	3
Sesja VIII-X 2015	A.44	0	0	9	3	0	0
Sesja VIII-X 2015	A.44	-	-	-	-	-	-
Sesja VIII-X 2015	A.45	-	-	-	-	-	-
Sesja VIII-X 2015	A.69	6	1	20	12	6	1
Sesja I-II 2016	A.28	247	235	467	140	203	49
Sesja I-II 2016	A.31	787	645	1750	525	603	133
Sesja I-II 2016	A.34	264	240	289	127	252	108
Sesja I-II 2016	A.44	46	4	112	31	34	2
Sesja I-II 2016	A.45	93	70	94	42	93	36
Sesja I-II 2016	A.69	60	50	65	14	58	12
Sesja V-VI 2016	A.28	1174	1040	1205	320	1157	308
Sesja V-VI 2016	A.31	6406	6198	6467	4734	6295	4638
Sesja V-VI 2016	A.34	360	303	326	181	317	173
Sesja V-VI 2016	A.44	178	63	177	13	173	7
Sesja V-VI 2016	A.45	6	6	6	4	6	4
Sesja V-VI 2016	A.69	21	21	21	13	21	13
Sesja VIII-X 2016	A.28	54	51	184	83	52	36
Sesja VIII-X 2016	A.31	316	279	802	323	297	191
Sesja VIII-X 2016	A.34	6	4	67	17	4	1
Sesja VIII-X 2016	A.44	38	3	65	0	30	0
Sesja VIII-X 2016	A.45	9	4	29	11	3	0
Sesja VIII-X 2016	A.69	1	1	16	8	1	0
Sesja I-II 2017	A.28	206	187	813	443	200	83
Sesja I-II 2017	A.31	228	153	1398	654	203	101
Sesja I-II 2017	A.34	372	262	401	147	369	127
Sesja I-II 2017	A.44	96	10	137	65	90	5
Sesja I-II 2017	A.45	104	59	103	24	103	20
Sesja I-II 2017	A.69	85	79	87	61	80	56
Sesja VI-VII 2017	A.28	1238	1194	1304	722	1172	665
Sesja VI-VII 2017	A.31	7542	7406	7702	5687	7361	5552
Sesja VI-VII 2017	A.34	358	285	358	172	326	155
Sesja VI-VII 2017	A.44	392	182	402	91	373	64
Sesja VI-VII 2017	A.45	12	7	17	3	11	2
Sesja VI-VII 2017	A.69	31	29	26	9	19	6
Sesja I-II 2018	A.28	213	207	697	242	207	92
Sesja I-II 2018	A.31	276	238	1971	1135	254	144
Sesja I-II 2018	A.34	564	477	651	348	537	290
Sesja I-II 2018	A.44	316	78	393	96	267	35
Sesja I-II 2018	A.45	168	130	191	70	165	62
Sesja I-II 2018	A.69	50	45	64	25	47	17
Sesja VI-VII 2018	A.28	1419	1394	1726	1212	1371	1022
Sesja VI-VII 2018	A.31	8257	8072	8680	7138	8065	6826
Sesja VI-VII 2018	A.34	276	222	368	188	240	139
Sesja VI-VII 2018	A.44	590	309	598	24	508	21
Sesja VI-VII 2018	A.45	56	36	101	12	50	5
Sesja VI-VII 2018	A.69	10	6	25	16	8	5

Rysunek 4a

Zdawalność egzaminów zawodowych w sesji styczeń–luty 2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów CKE.

pominięcia któregośkolwiek elementu (Mazik-Gorzelańczyk, 2016, s. 22).

W Polsce od września 2013 r. do lipca 2018 r. egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe we wszystkich zawodach zdawało ponad 1,5 miliona osób (zob. tab. 1). Średnia zdawalność części pisemnej za ten okres kształtowała się na poziomie 85%. Część praktyczną w tym czasie z pozytywnym wynikiem ukończyło 77% zdających. Natomiast obie części egzaminu z wynikiem pozytywnym ukończyło zaledwie 73% zdających. Analizując zdawalność egzaminów, można stwierdzić, że w Polsce nie ma stałej tendencji co do poziomu zdawalności całości egzaminów w poszczególnych sesjach (Rajczakowska, Bujak, Andrzejczyk, Łódź 2019, s. 355).

W tabeli 3 zestawiono wybrane kwalifikacje oraz wyniki osiągane przez uczniów na egzaminach zawodowych. Na podstawie otrzymanych danych możemy stwierdzić, że w branży TSL nie każda kwalifikacja jest łatwa do zdobycia dla polskiego ucznia. Dla opisywanych kwalifikacji najwyższa osiągnięta średnia zdawalność kształtowała się na poziomie 60% dla kwalifikacji A. 31 w zawodzie technik logistyk, a najniższa średnia zdawalność egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie na poziomie 10% była zanotowana dla zawodu technik transportu kolejowego w kwalifikacji A. 44 (por. tab. 3 z rys. 2).

Analizując osiągnięte przez uczniów szkół średnich wyniki na egzaminach potwierdzających kwalifikacje w zawodzie dla branży TSL, można sformułować niepokojący wniosek, który wskazuje na niską skuteczność kształcenia zawodowego w tej branży. Oznacza to, że rynek pracy nie otrzymuje wystarczającej liczby nowych dobrze przygotowanych pracowników. W okresie pomiędzy 2014 a 2018 rokiem do egzaminów tylko dla wybranych kwalifikacji przystąpiło ponad 41 tysięcy osób, a dyplom potwierdzający te kwalifikacje otrzymało niespełna 25,5 tysiąca osób, co stanowi jedynie 62% zdających egzaminy w danym okresie dla wskazanej kwalifikacji (por. tab. 3 z rys. 2).

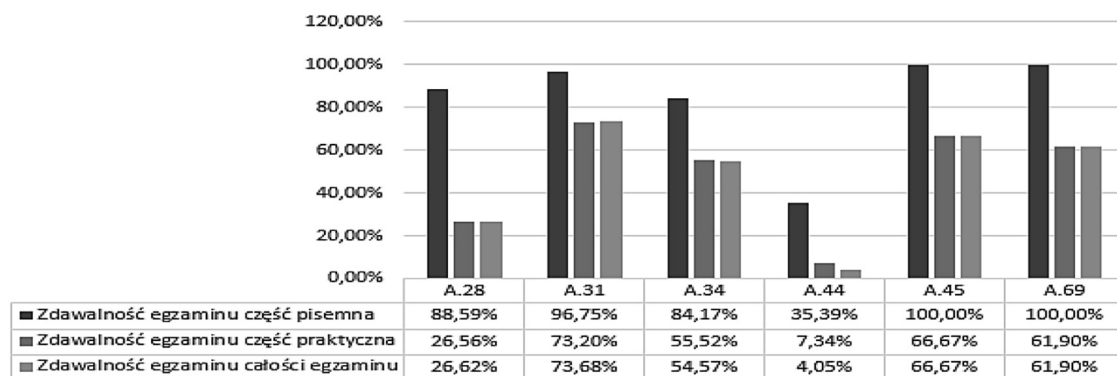
W tabeli 4 oraz na rysunkach 4a–6b zostały przedstawione wyniki egzaminów zawodowych dla wybranych kwalifikacji, tj.: A. 28, A. 31, A. 33, A. 44, A. 45 oraz A. 69, w okresie od 2014 do 2018 r. Dane te w sposób przekrojowy wskazują tendencje zachodzące w systemie kształcenia zawodowego oraz systemie egzaminowania zawodowego na poziomie szkoły średniej dla branży TSL.

Z analiz prezentowanych danych można zauważyć, że są kwalifikacje, w których otrzymanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie jest dużo łatwiejsze niż dla innych. Zawodem, który ma bardzo niski próg zdawalności egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie, jest technik transportu kolejowego. W roku 2016 w sesji zimowej dyplom z kwalifikacji A. 44 otrzymało jedynie 6% zdających, gdzie dla kwalifikacji A. 34 zdawalność wynosiła 43% (rys. 4a).

Należy zauważyć, że w sesji letniej 2016 r. poziom zdawalności egzaminów był wyższy niż w sesji zimowej (por. rys. 4a i 4b). Można również zauważyć, że są kwalifikacje, w których w dalszym ciągu otrzymanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie jest dużo trudniejsze niż dla innych. Zawodem, który ma bardzo niski próg zdawalności egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie, jest w dalszym ciągu technik transportu kolejowego. W roku 2016 w sesji letniej dyplom z kwalifikacji A. 44 otrzymało jedynie 4% zdających, gdzie dla kwalifikacji A. 31 zdawalność wynosiła 73% (rys. 4a). Ciekawie prezentuje się porównanie kwalifikacji A. 28 z A. 31. Kwalifikacje te są praktycznie tożsame, dziwi zatem fakt gorszego przygotowania spedytorów do organizowania transportów niż logistyków.

W sesji zimowej 2017 r. poziom zdawalności egzaminów dla jednych kwalifikacji był wyższy, a dla innych niższy niż w poprzedniej sesji egzaminacyjnej. Zawodem, który utrzymał bardzo niski próg zdawalności egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie, jest w dalszym ciągu technik transportu kolejowego.

Rysunek 4b
Zdawalność egzaminów zawodowych w sesji maj-czerwiec 2016

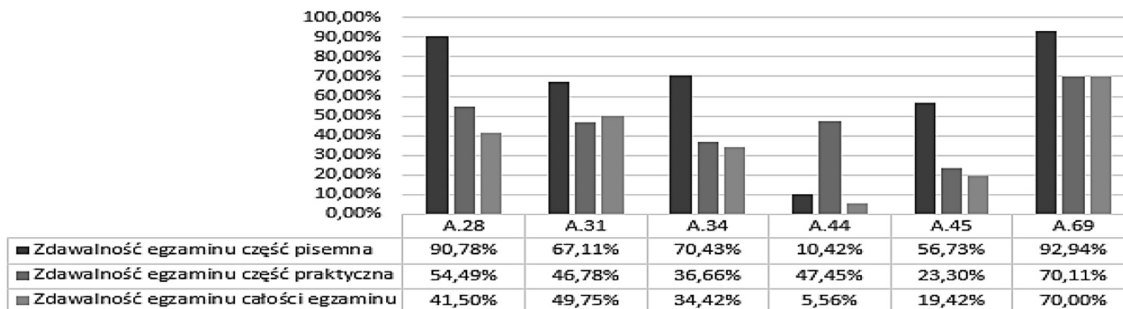
Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów CKE.

W roku 2016 w sesji letniej dyplom z kwalifikacji A. 44 otrzymało niespełna 6% zdających, gdzie dla kwalifikacji A. 69 zdawalność wynosiła 70% (rys. 5a). Co ciekawe, tym razem kwalifikacje A. 28 i A. 31 mają już dużo mniejszą różnicę w poziomie zdawalności.

W sesji letniej 2017 r. średni poziom zdawalności egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawo-

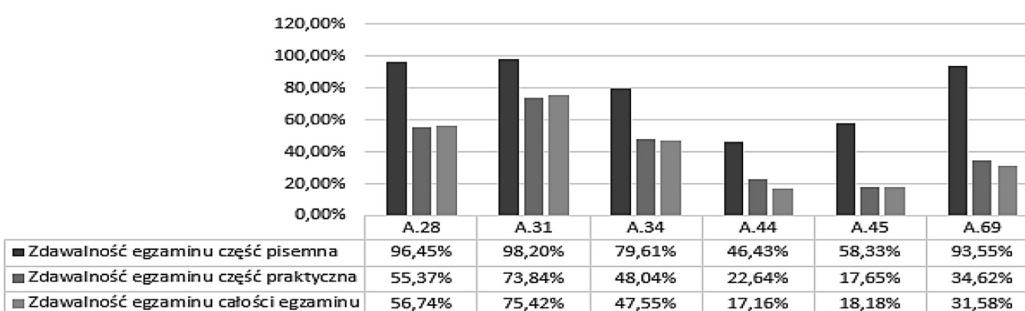
dzie nie przekroczył pułapu 76%, przy zachowaniu najniższej zdawalności dla zawodu techników transportu kolejowego. W roku 2017 w sesji letniej dyplom z kwalifikacji A. 44 otrzymało ponad 17% zdających. Należy zauważyć, że jest to najwyższy osiągnięty poziom zdawalności dla tej kwalifikacji w badanym okresie (rys. 5b).

Rysunek 5a
Zdawalność egzaminów zawodowych w sesji styczeń-luty 2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów CKE.

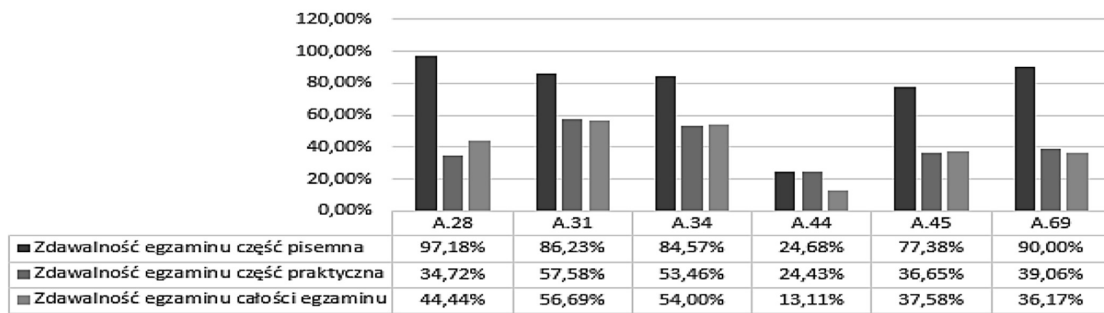
Rysunek 5b
Zdawalność egzaminów zawodowych w sesji czerwiec-lipiec 2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów CKE.

Rysunek 6a

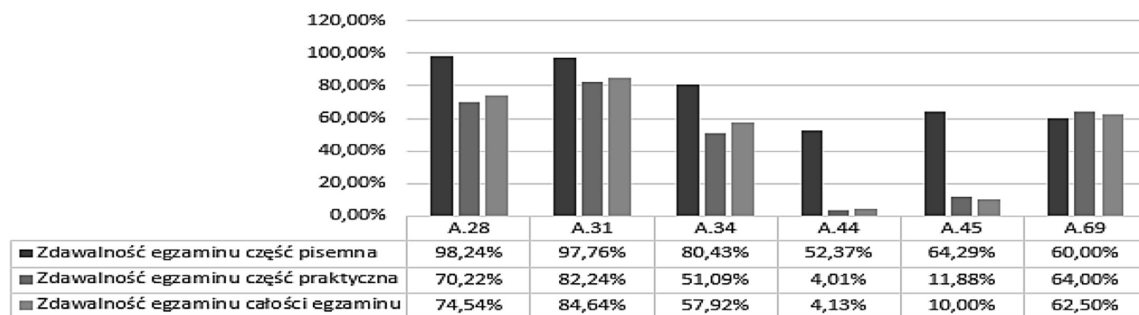
Zdawalność egzaminów zawodowych w sesji styczeń –luty 2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów CKE.

Rysunek 6b

Zdawalność egzaminów zawodowych w sesji czerwiec –lipiec 2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów CKE.

W sesji zimowej 2018 r. średni poziom zdawalności egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie nie przekroczył pułapu 60%, przy zachowaniu najniższej zdawalności dla zawodu technik transportu kolejowego. W roku 2018 w sesji zimowej dyplom z kwalifikacji A. 44 otrzymało ponad 13% zdających (rys. 6a).

W ostatniej analizowanej sesji, tj. letniej 2018 r., średni poziom zdawalności egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie nie przekroczył pułapu 75%. Poziom ten osiągnęli uczniowie zdający kwalifikacje A. 28, w zawodzie technik spedytor. Tradycyjnie dla kwalifikacji A. 44 zdawalność była na najniższym poziomie, tj. 4% zdających otrzymało dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie (rys. 6b).

Podsumowanie

W ostatnim czasie o edukacji w Polsce dyskutuje się bardzo dużo. Pomimo faktu, że żądania nauczycieli o podniesienie pensji wydają się uzasadnione, pojawiają się jednak pytania: czy żądania te przynoszą

uzasadnienie w efektach kształcenia polskiej młodzieży?

Można w tym miejscu postawić tezę, że wysokie nakłady, które są przeznaczane na edukację zawodową w Polsce, nie idą w parze z wysoką zdawalnością egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie. Tezę tę niestety pozytywnie weryfikują dane zawarte w powyższym artykule. Wynika z nich, że w przypadku uczonych zawodów dla branży TSL są zawody takie jak technik transportu kolejowego z kwalifikacją A. 44, dla której średni poziom zdawalności egzaminów w latach 2014–2018 kształtował się na poziomie 10%.

Niewiele lepiej kształtuje się sytuacja w innych zawodach oraz kwalifikacjach. Nie można uznać za pożądaną sytuacji, w której na rynek pracy z placówek edukacyjnych z dokumentami potwierdzającymi kwalifikacje w zawodzie wychodzi od 10% do 60% kształconych kadr. Obecny system edukacji zawodowej, w tym także system kształcenia przyszłych kadr dla branży TSL, należy uznać za mało efektywny.

Taki stan rzeczy wynika z wielu powodów. Można tu wymienić m. in.: ciągłe zmiany w programach nauczania, brak odpowiedniego szkolenia nauczycieli,

niewystarczającą współpracę szkół z pracodawcami, brak wpływu pracodawców na funkcjonowanie systemu egzaminowania zawodowego w Polsce, małą motywację uczniów/słuchaczy do pogłębiania wiedzy, brak odpowiednio nadzorowanego systemu generującego powstawanie zadań egzaminacyjnych, a także brak działań ze strony uprawnionych organów w przypadku pojawienia się niskiej zdawalności dla

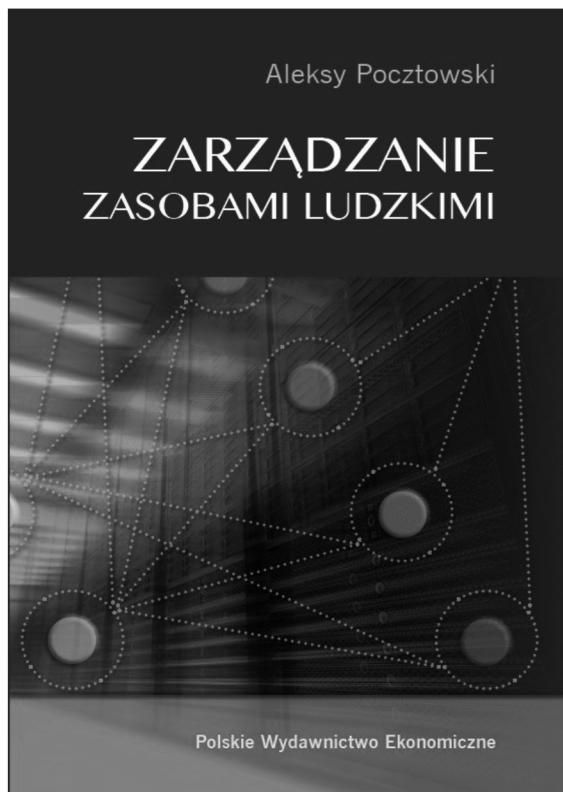
danego zawodu zmierzającego do podniesienia jego poziomu.

Mając na uwadze zdiagnozowany stan rzeczy, uzasadnione wydaje się podjęcie dalszych badań w omawianym obszarze w kierunku identyfikacji narzędzi umożliwiających w przyszłości skuteczniejsze wykorzystanie zasobów finansowych kierowanych na edukację zawodową w Polsce.

Bibliografia

- Fechner, I., Szyszka, G. (red.). (2018). *Logistyka w Polsce. Raport 2017*. Poznań: Biblioteka Logistyka.
- Kupisiewicz, Cz., Kupisiewicz, M. (2009). *Słownik pedagogiczny* [Pedagogical dictionary]. Warszawa: PWN.
- Mazik-Gorzelańczyk, M. (2016). *Kształcenie zawodowe w Polsce w perspektywie zmian i potrzeb gospodarki*. Warszawa: Friedrich Ebert Stiftung. Przedstawicielstwo w Polsce.
- Rajczakowska, E., Bujak, A., Andrzejczyk, P. (2019). Effects of Financing Vocational Education in Poland and the Process of Vocational Examination at Secondary School Level in Selected Occupations of the TSL Sector. *Przedsiębiorczość i Zarządzanie*, 20(7).
- Sączawa, I. (2018). Dynamika na rynku pracy w logistyce i zakupach. *Euro Logistcs*, (104).

PWE poleca

Wiedza, umiejętności, zdolności, zdrowie, motywacja i wyznawane wartości przez osoby świadczące pracę decydują o ich zatrudnialności, stanowią źródło konkurencyjności organizacji oraz pomyślności regionów i krajów. Upowszechnianie się tego faktu w świadomości społecznej prowadzi do wzrostu profesjonalizmu w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi, które ewoluje od rutynowego administrowania w kierunku zrównoważonego zarządzania, integrującego – w strategiach i metodach rozwiązywania kwestii HR – aspekty ekonomiczne, społeczne i ekologiczne.

Zarządzanie zasobami ludzkimi, jako dziedzina badań oraz wdrożeń praktycznych rozwiązań dotyczących funkcjonowania ludzi w organizacji i na rynku pracy, jest związane z wieloma wyzwaniami, które determinują jego obecny i przyszły rozwój. Zaliczyć do nich należy zmiany technologiczne, które zmieniają charakter pracy oraz polityki i praktyki HR, czyniąc je coraz bardziej sieciowymi, zdalnymi i wirtualnymi. Zmiany demograficzne, generacyjne, w połączeniu z rosnącą mobilnością na rynkach pracy, to kolejne wyzwanie w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi, które wiąże się z rosnącą różnorodnością. Należy też pamiętać o presji płynącej z rynków pracy na wzrost efektywności pracy, optymalizację kosztów i innowacyjność usług HR.

Zasygnalizowane powyżej kwestie stanowią przedmiot rozważań w książce, w której autor przedstawia problematykę zarządzania zasobami ludzkimi całościowo, łącząc jego teoretyczne i praktyczne aspekty oraz podkreślając znaczenie kontekstu w rozwijaniu teorii i doskonaleniu praktyki w tej dziedzinie zarządzania.

Księgarnia internetowa: www.pwe.com.pl